

**Załącznik do uchwały nr XXXIX/806/09
Rady Miasta Katowice
z dnia 23 marca 2009r.**

**Program
Centrum Aktywności Lokalnej w Nikiszowcu
na rok 2009**

Styczeń 2009

Tytuł programu.

Program Centrum Aktywności Lokalnej w Nikiszowcu (PCAL)

I. Lokalizacja.

Program realizowany będzie na terenie dzielnicy Nikiszowiec, w pomieszczeniach wynajętych od Parafii św. Anny w Janowie oraz na terenie instytucji lokalnych współpracujących z Programem.

II. Cel główny, cele szczegółowe

Cel główny:

Podniesienie poziomu aktywności mieszkańców dzielnicy Nikiszowiec oraz instytucji lokalnych na rzecz samodzielnego rozwiązywania ważnych, zdiagnozowanych problemów społecznych, dotyczących m.in. osoby korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne (szczełowe):

- a) Utrwalenie funkcjonowania w dzielnicy lokalnego centrum aktywności lokalnej, służącego poprawie poziomu życia mieszkańców dzielnicy i rozwojowi działań samopomocowych;
- b) Zwiększenie gotowości mieszkańców dzielnicy do podejmowania aktywności w zakresie rozwiązywania problemów lokalnych samodzielnie oraz z wykorzystaniem dostępnych zasobów lokalnych i ponadlokalnych;
- c) Wzrost kompetencji społecznych mieszkańców dzielnicy;
- d) Wsparcie członków społeczności w podejmowaniu inicjatywy na rzecz poprawy swojej sytuacji życiowej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej;
- e) Zwiększenie dostępności mieszkańców do informacji na temat ich praw i obowiązków oraz sposobów rozwiązywania ważnych problemów życiowych w tym korzystania z mediacji rodzinnych i sąsiedzkich;
- f) Przeciwdziałanie utrwalaniu się bezradności i pogłębianiu marginalizacji społecznej wśród mieszkańców poprzez włączanie ich do życia społecznego dzielnicy.

III. Uzasadnienie programu.

Nikiszowiec to zabytkowa, unikatowa w sensie urbanistycznym dzielnica Katowic, obchodząca w 2008 r. stulecie powstania. Z punktu widzenia administracyjnego wchodzi w skład dzielnicy Janów/Nikiszowiec, która liczy w chwili obecnej około 11,8 tys. mieszkańców, z czego w samym Nikiszowcu zamieszkuje ok. 3500 mieszkańców. Obecny Nikiszowiec to mieszanka ludności autochtonicznej, związanej z dzielnicą od początku jej istnienia oraz coraz liczniejsza grupa ludności napływowej – zarówno tej nęczonej jeszcze kilkanaście lat temu możliwością dobrze płatnej pracy jak i tej, świadomie wybierającej Nikiszowiec (w sensie unikatowy, ciekawy „zabytek”) jako miejsce swojego życia.

Program Centrum Aktywności Lokalnej w Nikiszowcu realizowany jest od czerwca 2008r. w ramach Projektu Systemowego „Damy radę – program aktywizacji społecznej i zawodowej w Katowicach”. Ten etap realizacji Programu pozwolił na znacznie lepszą diagnozę sytuacji społecznej w dzielnicy. Możliwe było opracowanie mapy zasobów i potrzeb lokalnych – szczegółowej analizy potrzeb i problemów społecznych. Przede wszystkim uzyskano wiedzę na temat poziomu aktywności społecznej mieszkańców i ich gotowości do udziału w życiu społeczności.

Nikiszowiec po półrocznym okresie realizacji Programu jawi się, jako dzielnica niezwykłych możliwości, dzielnica ludzi z dużym potencjałem i kreatywnością, którzy jednak mają niewielką świadomość swojej siły i sprawczości. W dzielnicy są jednostki mające wizję rozwoju dzielnicy, wiele osób deklaruje chęć zmiany, poszukuje rozwiązań. Widać jednak, że okres kształtowania się „pustyni społecznej” (w okresie zmian ustrojowych, odejścia od opiekuńczej roli państwa i kopalni) wywarł na społeczności Nikiszowca znaczne piętno. Społeczność ta wymaga przede wszystkim czasu na zorganizowanie się, na odzyskanie wiary w swoje siły a także inwestowania w szeroko rozumianą edukację społeczną i propagowanie aktywnego udziału obywateli w życiu społeczności. Także wsparcia, towarzyszenia na różnych etapach rozwoju społeczności. Jest to niezbędne, gdyż nadal wiele do życzenia pozostawiają umiejętności komunikacyjne mieszkańców. Społeczność wymaga wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów lokalnych, w dyskusji na ważne tematy, w negocjowaniu kompromisów. Społeczność Nikiszowca cechuje duża niechęć do ujawniania się z problemami osobistymi i rodzinnymi. Utrudnia to konstytuowanie się m.in. grup samopomocowych czy korzystanie ze specjalistycznego wsparcia np. psychologicznego. Taka sytuacja powoduje znaczne wydłużenie w czasie działań nakierowanych przede wszystkim na osoby bezpośrednio zagrożone marginalizacją, mające najmniejszą gotowość do ujawniania się ze swoimi problemami.

W trzecim kwartale 2008 roku ze świadczeń pomocy społecznej korzystało w samym Nikiszowcu około 56 rodzin (środowisk). Jest to spadek o ok. 20% w porównaniu z pierwszym kwartałem tego roku. Wynika to prawdopodobnie z jednej strony ze wzrostu poziomu życia mieszkańców miasta w ogóle, wzrostu dochodów, znacznego zmniejszenia stopy bezrobocia. Z drugiej strony wpływ na taką sytuację mają zmiany w strukturze ludności. Można zauważyć proces zmian społecznych – z dzielnicy wyprowadzają się (lub są eksmitowani) dotychczasowi jej mieszkańcy, wprowadzają się osoby nowe, lepiej sytuowane, często świadome zamieszkiwania w tak specyficznej jak Nikiszowiec dzielnicy. Osoby te nie trafiają do struktur pomocy społecznej. Dotychczasowa realizacja Programu pozwala także na stwierdzenie, że osoby korzystające z pomocy społecznej i zamieszkujące w dzielnicy to osoby szczególnie mało aktywne społecznie, z reguły nie uczestniczące w życiu społecznym dzielnicy. Wśród tych rodzin jest około 40 osób (blisko 1/3 mniej niż w III'08) długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych (także z zaburzeniami psychicznymi) oraz osób nieaktywnych zawodowo z uwagi na opiekę nad dziećmi i innymi osobami zależnymi. W liczbie tej jest także młodzież, która kształtuje swoje postawy w oparciu o negatywne wzorce funkcjonowania w swoich środowiskach rodzinnych. Nadal można zauważyć, że wielu mieszkańców nie zgłasza się do żadnej instytucji pomocowej ze względu na przekonania, zasady i schematy.

Badania przeprowadzone w 2008 r. w ramach Programu (mapa zasobów i potrzeb lokalnych) dowodzą, że najważniejsze problemy dzielnicy to:

1. Niski poziom poczucia bezpieczeństwa w dzielnicy, związany z dużą ilością aktów chuligańskich.
2. Mała dbałość o stan estetyki osiedla, wynikająca po części z ograniczeń związanych z zabytkowego charakteru dzielnicy oraz trudności z ustaleniem jednoznacznie właściciela terenu.
3. Niski poziom integracji społecznej i aktywności lokalnej mieszkańców dzielnicy.
4. Brak centrum kultury, instytucji ułatwiającej organizację grup nieformalnych, kółek zainteresowań itp.
5. Niewielka gama możliwości spędzania czasu wolnego zarówno przez dzieci i młodzież, jak i osoby starsze.

6. „Zamknięty” charakter społeczności, związany z niechęcią do dzielenia się problemami i poszukiwania rozwiązań w obszarze samopomocy.

Ośrodek m.in. poprzez projekty systemowe może wspierać społeczność lokalną w rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów poprzez szereg działań o charakterze lokalnym, realizowanych przy użyciu takich narzędzi jak m.in. metoda CAL (Centrum Aktywności Lokalnej), której elementy stanowią podstawę programu aktywności lokalnej. Wsparcie to może być realizowane poprzez m.in.:

- dokonywanie systematycznej analizy zasobów i potrzeb lokalnych,
- edukację społeczną i obywatelską,
- działania integrujące społeczność lokalną,
- treningi umiejętności i kompetencji społecznych,
- działania zwiększające dostęp społeczności lokalnej – w tym w szczególności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – do informacji o prawach i uprawnieniach służących usamodzielnieniu;
- poszukiwanie i kształcenie nowych i już funkcjonujących lokalnych liderów, animatorów,
- inspirowanie mieszkańców do organizowania się w grupy samopomocowe.

Program Centrum Aktywności Lokalnej w Nikiszowcu wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej dzielnicy, zwłaszcza osób marginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przyjęte założenia programu pozostają w zgodzie z Narodową Strategią Spójności oraz celami realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 i wpisują się w Poddziałanie 7.1.1. Program Centrum Aktywności Lokalnej w Nikiszowcu wpisuje się w Miejską Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, realizowaną na podstawie uchwały Rady Miasta Katowice (uchwała Nr XXXIII/673/04 z dnia 22.11.2004r. wraz z późniejszymi zmianami).

IV. Opis programu.

Program będzie realizowany poprzez działania o charakterze środowiskowym oraz wykorzystanie instrumentów aktywnej integracji.

1. W zakresie **działań o charakterze środowiskowym** przewiduje się realizację następujących przedsięwzięć:
 - edukację społeczną i obywatelską w tym organizowanie spotkań i debat społecznych, spotkań o charakterze edukacyjnym, także spotkań tematycznych, związanych z rozwiązywaniem problemów, wynikających z *Mapy*;
 - wspieranie logistyczne i finansowe inicjatyw aktywnych mieszkańców i grup obywatelskich;
 - współorganizowanie z instytucjami lokalnymi imprez i spotkań o charakterze kulturalnym, integracyjnym i edukacyjnym, także organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w tych imprezach;
 - utrzymywanie kontaktów z wszystkimi lokalnymi organizacjami społecznymi i instytucjami – bieżące zbieranie informacji na temat lokalnych wydarzeń, spotkań, imprez i inicjatyw społecznych - do udostępnienia w formie aktualizowanego informatora mieszkańcom i instytucjom lokalnym.
2. Planuje się zastosowanie wobec około 10 klientów MOPS i ich otoczenia następujących **instrumentów aktywizacji społecznej**:

- organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną (poszukiwanie i szkolenie lokalnych liderów, animatorów);
- organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach samopomocowych;
- udzielnie informacji o prawach i uprawnieniach służących przywróceniu samodzielności życiowej, w tym m.in. powrotowi na rynek pracy;
- organizacja mediacji rodzinnych i sąsiedzkich;
- poradnictwo specjalistyczne;
- organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych dla mieszkańców dzielnicy, w tym kosztów osoby prowadzącej trening.

V. Etapy realizacji programu.

- Prowadzenie **Punktu Informacji Obywatelskiej (PIO)**: I – XII'09;
- Ukonstytuowanie się przygotowywanej od X'08 **koalicji na rzecz bezpieczeństwa i realizacja ustaleń koalicji**: I – XII'09;
- Stworzenie warunków do powstania **grupy samopomocowej** i organizacja jej funkcjonowania: IV-XII'09;
- Realizacja **treningów umiejętności społecznych oraz szkoleń dla liderów i animatorów lokalnych**: IV – XI'09;
- Przeprowadzenie cyklu **zajęć profilaktyczno – edukacyjnych dla uczniów wybranej klasy pierwszej Szkoły Podstawowej Nr 53 (program MOPSIK)**: IV – XII'09;
- Organizacja **spotkań edukacyjnych i debat społecznych, konsultacji**: I – XI'09;
- Organizacja **mediacji rodzinnych i sąsiedzkich** w ramach PCAL: II-XII'09;
- **Wspieranie logistyczne i finansowe aktywnych mieszkańców i grup obywatelskich** w realizacji inicjatyw w obszarze przeciwdziałania zjawiskom marginalizacji społecznej: IV – XII'09;
- Organizacja i współorganizacja **lokalnych imprez integrujących społeczność lokalną**: II – XII'09;
- Ewaluacja programu I'2010.

VI. Organizacja programu.

Dla zapewnienia realizacji programu niezbędne będzie:

- Etat koordynatora programu;
- Etat asystenta realizacji programu;
- Reorganizacja miejsca pracy w dzielnicy – adaptacja dodatkowego pomieszczenia na terenie Parafii św. Anny;
- Zaangażowanie pracowników socjalnych TPPS do rekrutacji beneficjentów Programu;
- Zaangażowanie pracowników do Punktu Informacji Obywatelskiej (zatrudnienie prawnika, doradcy podatkowego, psychologa);
- Zaangażowanie instytucji do realizacji na zasadzie usługi zajęć profilaktyczno – edukacyjnych dla dzieci z klas pierwszych Szkoły Podstawowej Nr 53 w Nikiszowcu;
- Zaangażowanie pracowników (instytucji) do realizacji treningów umiejętności społecznych, spotkań edukacyjnych, szkoleń;
- Zatrudnienie konsultanta merytorycznego;

W zakresie środków rzeczowych niezbędne będzie:

- Zakup materiałów biurowych na realizację zadań i działania administracyjne (koszty administracyjne);
- Zapewnienie środków na dostęp do Internetu, połączenia telefoniczne, przejazdy;

- Zapewnienie środków na organizację spotkań i debat społecznych, spotkań o charakterze samopomocowym, edukacyjnym, konsultacji społecznych, szkoleń, treningów umiejętności społecznych, prowadzenie grupy samopomocowej;
- Zapewnienie środków na organizację i współorganizację z partnerami lokalnymi imprez i spotkań integracyjnych, kulturalnych, promocyjnych, itp.;
- Zapewnienie środków na wsparcie finansowe inicjatyw aktywnych mieszkańców i grup obywatelskich;
- Zapewnienie środków na marketing i promocję.

VII. Finansowanie programu.

Projekt finansowany będzie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, Priorytetu VII, Działania 7.1. Podziałania 7.1.1.

Całkowity koszt programu w 2009r. wyniesie: 68 898,56 zł.

VIII. Rezultaty, oddziaływania, wskaźniki monitoringu i ewaluacji:

1. Rezultaty miękkie:

- Wzrost aktywności społecznej w dzielnicy (obserwacje, wywiady z osobami funkcyjnymi, liczba osób uczestniczących w spotkaniach, liczba zaangażowanych liderów, liczba inicjatyw lokalnych, grup samopomocowych, koalicji);
- Wzrost poziomu wiedzy i umiejętności wśród mieszkańców dzielnicy w obszarze rozwiązywania problemów społecznych i przeciwdziałania zjawisku marginalizacji społecznej;
- Wzrost dostępu do informacji służących przywróceniu samodzielności życiowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia.
- Poprawa funkcjonowania społecznego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia.
- Wzrost kompetencji i umiejętności społecznych mieszkańców dzielnicy.

2. Rezultaty twarde:

- Podjęcie kontaktu (korzystanie z usług) PIO przez średnio **15 osób** miesięcznie;
- Zorganizowanie co najmniej **1 grupy samopomocowej**;
- Zorganizowanie co najmniej **2 spotkań lub debat z udziałem społeczności lokalnej**;
- Utworzenie i koordynowanie pracą co najmniej **1 partnerstwa lokalnego lub koalicji** w celu rozwiązania konkretnego problemu społecznego w dzielnicy (wynikającego z *Mapy*);
- Zorganizowanie przynajmniej **3 spotkań edukacyjnych** z ekspertami dla mieszkańców dzielnicy;
- Zorganizowanie przynajmniej **3 spotkań o charakterze treningu umiejętności i kompetencji społecznych** dla mieszkańców dzielnicy;
- Zorganizowanie **1 cyklu spotkań profilaktyczno – edukacyjnych** dla dzieci z klas pierwszych szkoły podstawowej, z udziałem dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i z ich otoczenia;
- Współorganizowanie wspólnie z instytucjami lokalnymi co najmniej **1 imprezy o charakterze integracyjnym i aktywizacyjnym**;
- Przeprowadzenie co najmniej **1 szkolenia uzupełniającego** dla grupy aktywnych mieszkańców w liczbie minimum **10 osób** z zakresu organizowania społeczności lokalnej i animacji lokalnej.

szkolenie dla liderów, animatorów i partnerów lokalnych - zakup usługi szkoleniowej (24 godz. szkoleniowe x 150zł)	godz.	24	150,00 zł	3 600,00 zł
poczęstunek w trakcie szkolenia liderów, animatorów i partnerów społecznych (średnio 26 zł/osoba x 3 spotkania x 10 osób)	spotkanie	3	260,00 zł	780,00 zł
SUMA				30 000,00 zł
działania o charakterze środowiskowym				
organizacja lokalnej imprezy integracyjnej - zakup usługi	usługa	1	9 000,00 zł	9 000,00 zł
poczęstunek na spotkania społeczności lokalnej (średnio 100zł x 10 miesięcy)	miesiąc	10	100,00 zł	1 000,00 zł
prowadzenie spotkań edukacyjnych dla społeczności lokalnej - zakup usługi (średnio 12 godzin x 110 zł)	godz.	12	110,00 zł	1 320,00 zł
wsparcie inicjatyw lokalnych zgłoszonych przez mieszkańców służących przeciwdziałaniu zjawiskom marginalizacji społecznej (np. zakup farb, sadzonek, elementów zagospodarowania placów zabaw, klubów, wspólnych przestrzeni, poczęstunek na lokalne spotkania, festyny integracyjne itp. - średnio w skali roku	rok	1	5 000,00 zł	5 000,00 zł

Kategoria	j.m.	2009		
		ilość	cena jednostkowa	Łącznie
Program aktywności lokalnej - PCAL Nikiszowiec 2009				
Instrumenty aktywnej integracji (10 osób x 3000zł)				
wynagrodzenie konsultanta prawnego do PIO - umowa zlecenie (średnio 16 godzin x 11 miesięcy x 110zł.)	godz.	176	110,00 zł	19 360,00 zł
wynagrodzenie konsultanta ds. przygotowania rozliczeń rocznych PIT w PIO - umowa zlecenie (średnio 10 godzin x 2 miesiące x 110zł.)	godz.	20	110,00 zł	2 200,00 zł
wynagrodzenie konsultanta psychologa do PIO - umowa zlecenie (średnio 3 godziny x 9 miesięcy x 110zł.)	godz.	18	110,00 zł	1 980,00 zł
Poczęstunek na spotkania grupy samopomocowej - średnio 50zł miesięcznie na spotkanie x 8 miesięcy)	miesiąc	8	50,00 zł	400,00 zł
prowadzenie treningu umiejętności i kompetencji społecznych - zakup usługi (przewidywany łączny czas realizacji TUS - 12 godz. x 110zł)	godz.	12	110,00 zł	1 320,00 zł
poczęstunek w trakcie treningu umiejętności i kompetencji społecznych (średnio 90zł x 4 spotkania)	spotkanie	4	90,00 zł	360,00 zł

prelekcje dla dzieci dotyczące m.in. bezpieczeństwa, praw dziecka w ramach PCAL Nikiszowiec - zakup usługi (1 grupa dzieci z klasy pierwszej SP 53 x 10 spotkań x 200zł/spotkanie)	usługa	1	2 000,00 zł	2 000,00 zł
zakup prasy i czasopism w ramach PCAL Nikiszowiec (średnio 85 zł x 10 miesięcy)	miesiąc	10	85,00 zł	850,00 zł
SUMA				19 170,00 zł

AKTYWNA INTEGRACJA

Konsultacje merytoryczne dotyczące realizacji PCAL Nikiszowiec - zakup usługi (średnio 3 godziny x 10 miesięcy x 125zł)	godz.	30	125,00 zł	3 750,00 zł
wynajem pomieszczeń na prowadzenie PCAL Nikiszowiec wraz z mediami i sprzątnięciem - umowa najmu z Parafią św. Anny w Janowie (9 miesięcy x 399,84)	miesiąc	9	399,84 zł	3 598,56 zł
drukarka kolorowa	szt.	1	500,00 zł	500,00 zł
zakup modemów Internetowych	szt.	2	250,00 zł	500,00 zł
SUMA				8 348,56 zł

Promocja projektu

Przygotowanie i druk plakatów promocyjno - informacyjnych o PCAL i realizowanych lokalnie przedsięwzięciach - zakup usługi	szt.	50	9,00 zł	450,00 zł
Druk ulotek informacyjnych w tym informacje o PCAL - zakup usługi	szt.	500	1,00 zł	500,00 zł
materiały promocyjne MOPSIK (smycze, breloki, maskotki itp.) - zakup usługi	kpl.	150	15,00 zł	2 250,00 zł
baner rozwieszany - zakup usługi	szt.	1	500,00 zł	500,00 zł
Zestaw promocyjny z logo EFS (zestaw różnych elementów promocyjnych) - zakup	kpl.	24	70,00 zł	1 680,00 zł
SUMA				5 380,00 zł

KOSZTY POŚREDNIE

karty aktywujące do telefonów komórkowych (100zł x 12 miesięcy)	miesiąc	12	100,00 zł	1 200,00 zł
internet bezprzewodowy (12 miesięcy x 50zł x 2 karty)	miesiąc	12	100,00 zł	1 200,00 zł
Materiały biurowe niezbędne do realizacji PAL Nikiszowiec (koszt łączny)				
w tym akcesoria komputerowe, tonery - średnio miesięcznie	miesiąc	12	150,00 zł	1 800,00 zł
w tym artykuły biurowe - średnio miesięcznie	miesiąc	12	120,00 zł	1 440,00 zł
w tym papier - średnio miesięcznie	miesiąc	12	30,00 zł	360,00 zł
SUMA				6 000,00 zł
SUMA CAŁKOWITA				68 898,56 zł